

1997

Σανν αγαπηνη
 Νεχταριαν.
 Έχω δυο ποιηματα
 για τον Κυριακο Μαζομ.
 Θέγω πρῶτα το Οχολαίντω
 κα τοι Ἡρωα Κυριακου
 ποι είν και περιγραφή
 και μεττα
 να ἀκογουδιου το ποιη
 α. ΜΙΑ Αφιέρωση στον
 Κυριακου Μαζομ.
 Αχαριστιν Παραχλινα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΗΡΩΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

- 1 Την δεκάτη εννάτη, του Νοίμβρη, πάντοτε
δα την θυράρα. Τέτοια μέρα, οι άγαγνήσους,
εις το Φίκωρο με πάντε.
- 2 Στον πενταδάχτυχο ανεβαίνω. Μερσίγια,
δάφνες, να μαδέψω. Του Άετού το όλοκαύτω
με τον στίχο να έρμηνεύω.
- 3 Τυγνά έπούτη την θυρία, εί όλόητοκα
σεπτόνια. Στην μηήρη μου, είναι Τωρζανή,
σαράντα, κίαν περάσαν χρόνια.
- 4 Μύρα δά πάρω, και άνδούς, άπ την Ξεριτω-
μένη Λεμονιά μου. Τον ήρωα για να
ρατζίσω, που έπρεε στην γειτοριά μου.
- 5 Θυράρα: Έκείνο το βράδυ, ύπνος δέν με
είχε πιάσει. Θεέ μου! Τι κακό, και ποιά
γουρτούνα, κίτζει πάγι να Ξεσπάσει.
- 6 Ήταν μία τυχτα σκοτεινή. και τα σκυζιά,
ούρηιάσαν. Πάγι, εί Άγγχοι στο χωριό,
στρατόν έκατεβάσαν.
- 7 Ζώνει το Φίκωρο στρατός, κί όγους τους
γύρω γόγους. Και στο γυμύρι ο Άετός,
μαζί με δύο συντρόφους.
- 8 Να πούμε, ότι ο Κυριάκος, καταγόταν άπ το
Παλαιχώρι. Είναι χωριό της Πιτσιγιάς. Άδελφικός
γίγος, και συναγωνιστής. Του Σπαυρατζού του
(συνίχια στην σελ. 2) (Γρηγόρη Αϊζετζίου) Μαχαιρά.

στίχος 2
9

Το ὄλοκαύτωμα τοῦ Ἁρῶα Κυριακοῦ υἱατοῦ.

Σύντροφοι τοῦ, στο γυμνάσιον ἤταν.
Ἄπ τὴν ὠραία λαμπρο, ὁ σοφιστοῦχος.
Κί ἄπ τὸ ὄμορφο Πέγγαπαίς,
ὁ χριστοδούχου Κωσταρῆς.

10 Τὰ στήρια ἐκρυφθήκαν, ἢ γύστα στοι-
χωμένον. Κί οἱ ἄσσοι τῆς Δευτερίας,
παρτοῦ κυνηγημένοι.

11 Πράκωσαν μαῦρα σύντρυα, σκέπασαν τὸ
φτυγγάρι. Κί ἄγγχοι ψάχου γὰ συγγάβου,
τὰνδρωμένο παγικάρι.

12 Ὁ Κυριακὸς Μάτσος.. Μί τῶν καταχτητῶν
τὰρχύρια, ἤταν ἐπικυνηγημένος. Κάποιος
Πούδας βρέθηκε, σίγουρα: προδομένος.

13 Ἄπ τὰ γυμνάσια τοῦ Φικώμου, ὡς τὰ
βουνα τοῦ Μαχαίρα. Μί βεβίση και
μπαρούτι, καιτ οἱ ἄγγχοι τὰ πούγια.

14 Στὴν μέρα τοῦ Σημερῶνι, μαῦρο μαρτάτο,
φίερνι αἰγῆ. Τὸ προδομένο παγικάρι,
δα τὸ κρύφει, ἢ Μάρα Γῆ.

15 Κί ἢ βότα, ποῦ ἤταν ἰσοριασμένον, στα
βουνα τοῦ Μαχαίρα. Στο Φικώμο,
κατηγοριδεῖ, μί τὰ ὄλοκαύτωμα γυμνά.

16 Τοῦ Κυριακοῦ Μάτσος, ἢ θυσία, ἐτυπώθη
ἐπὶ τὴν καρδιά μου. Καί ὄλοκαύτωμα, οἱ
κνήμης ξετυγιγονται, μπροστά μου.

συνίχλια ἐπὶ τὴν στίχον 3

στίχοι 3
↑
στίχοι

17 Ἐκεῖνο τὸ πρῶτο, δὲν γιγιδμκε ὁ ἡγιος,
μὲ πὴν ρόδινη αὐχμ. Ἡ χαρὰ καὶ
ἡ ἀγάπη, μὲς τὸ αἶμα εἶχε πρὶν γεῖ.

18 Ὅσα γύρω ἦσαν θρυμῖνα. Τρομαχμῖνα
τὰ πούγη. Πόρτα δὲν εἶχε ἀνοῖξει,
δὲν πῆγε ὁ κόσμος στὴν δουγηά.

19 Τὰ ὄχηματα τῶν Ἰαγγων, ποὺ ὄρχωναν
τὸ χωρὶο. Μὲ πηγεθῶες, ἱκαγούσαν,
κατοίκων περιορισμῶ.

20 Στὸ Κάτω Φικωρο, στὸ σπίτι τοῦ Κυριακου,
καὶ Πουγηας Διακου, στα περιθῶγια τῆς
Παναγηας, Μὲ αἶμα εἰδύρωσε τὸ χῶμα
ὁ Ἄετος τῆς Λευτερίας.

21 Ὁ Κυριακος, δὲν καταδέχεται, τοὺς
καταχτητῆς, γὰ τοὺ περάσουν τὴν δουγηά
Καπῖνος Ἄετος δὰ γίρει, στὴς Μάρας
Γῆς, τὴν ἀγκαγηά.

22 Παντοῦ κυνηγμῆνος, στα βουνα, καὶ
στα γαγῶγια. Μὲ τὸν χάρο δὰ χορῖπει,
εἰς τῆς Λευτερίας τὰ γῶγια.

23 Τὸν χορὸν γιὰ τὴν Πατριδα, γὰ χορῖπει
βιασῶσαν. Καὶ τοὺς δύο, τοὺς συντρόφους,
ἄγγο, δὲν τοὺς χρειαδῶσαν.

Ὁ Σπρατὸς Σῶνει τὸ γυμῖρι, τὸν Ἄετο,
24 δίγουν Σωρτανῶ. Μὰ αὐτὸς, δὰ τοὺς
διδάξει, τοῦ Λαγῶγγου τὸν χορὸ.

στίχοι 4

- 25 Όπως τα δύο παγικάρια, δὲν δίγει
γὰ χαδούρ. Ὁ Κυριάκος τοὺς διατάσει..
στους ἄγγους, γὰ παραδώσει.
- 26 Σὰς χρειάζεται ἡ Πατρίδα, γρηγόρα,
ἔβγατε ἔδω. Καὶ ἵπυτο τὸν χορὸ,
μόνος μου, δὰ τὸν χορίψω.
- 27 Τὰ παγικάρια ὑπακούσαν, μὲ σπαραγγίον
τῆς καρδιά. Κι ὁ Ἄετος, μόνος δὰ σύρει,
τὸν χορὸ γιὰ Λευτεριά.
- 28 Κι ἄφου, τὸν Ἄετο, Ἰωργιανὸ δὲν μπορέσαν,
γὰ τὸν πιάσου. Μὲ δύναμιση, τὸ
γυμῆρι, οἱ ἄγγοι δὰ ἀνατινάξουν.
- 29 Μὲ βεδίον, ἔκαψαν οἱ καταχτητῆς, τὸν
σταυραστό τοῦ Μαχαιρά. Τώρα, ἄγγον
Ἄετο δὰ κάψουν, στὴν βόρια ὄροσειρά.
- 30 Στὸν τόπο τῆς Δυσίας φτάνει, ὄμορφον
κόρην γαλακῆ. Μὲ τὰσπρα πίπγα, γὰ
σκεπάσει, τοῦ ἀνδριωμένου, τὸ κορμί.
- 31 Ἄπ το γυμῆρι, μιά φωνή. ΜΟΛΟΝ ΛΑΒΕ!
ἀκούστη! Κι ἔκρηθη ἀκοροῦδησε,
κι Μαῦρα Γη ἔσούστη...
- 32 Ὁ ἄγγελος, τῆς Λευτεριάς, ἔσγαγισε τοῦ
Ἄετου τὸ στόμα. Κι Μαῦρα Γη, ἀγκάγιασε
τὸ ματωμένο σῶμα.
- 33 Ἄνοιξε τὶς ἀγκάρες τῆς, μέσα γιὰ γὰ τὸν χῶσε
στὰ χέρια τοῦ καταχτητῆ, δὲν δὰ τὸν παραδώσει
οχι!...
οχι!...

σελίδα 5

34 Κάψανε τὸ Παγικάρι, στὴν ἀνταρτικὴ
ὄστια γωγιά. Ἐξήρασε ὁ ὅλος ὁ κόσμος.
Δάκρυσσε, κι ἡ Παναγιά.

35 Στὰ παῖρα; γζύδηκε ἡ πλάση.
Οἱ Δῆμιοι πήρανε τὴν χαρὰ.
Κι ἡ Καρπανά, τοῦ Ἰἄη Γιώργου,
κτύπησε γυπνητέρα.

36 Μύριοι, ἀδανάτοι Ἄετοι, ἀπ' τὰ ψηλά
γυμῖρια.. Πήρανε τὸ Παγικάρι,
καὶ τὸ σῆκωσαν στα στήρια.

37 Ἀκοροῦδησαν συζητήσεις, καὶ
σκορπίστηκε ὁ χρόνος. Μαι αἶμα,
πάντα ποτισμένοι, τῆς Ἐξωδερίας
ὁ δρόμος.

38 Στους κατοίκους τοῦ χωριοῦ,
ἀπῆδηκε πόνος, κι ἀγωγιά.
Στὰ κρατητήρια, ὀδηγούνησε,
ὁ Κυριάκος Διάκου, καὶ ἡ
σύζυγος τοῦ Ἰουγιά.

39 Τὰ παγικάρια, Σοφιοπούχος,
καὶ Κωσταρῆς, ἐπίσης.. κλείνονταν
στὰ κρατητήρια. Ὅπου δὲ ὑποστούν,
ἀνακρίσεις, καὶ βασανιστήρια.

40 Ἐτσι, τεγείωσε ἡ Δυσία.. Οἱ Ἄγγλοι,
ἀφῆνον τὸ χωριό. Κι ὁ ἠγλιος,
γυπνημένος γέρνει, στὸ ματωμένο
δριγινό.

Τὸ ὄρθοκαίτωμα τοῦ ἔργου Κυριακοῦ Ματῆ

εργὶδα
6

στιχοὺς

- 41 Ἡ μάρα εἶδε τὴν αὐγὴν, στὰ
δάκρυα πνιγμένη. Τὸ μεσιμῆρι,
Πένυμο. Τὴν δὺση, ματωμένη.
- 42 Τοὺς στίχους, ἔφηξα μὲ δάκρυ.
Μερίνη, δάγνη, καὶ ἔγνα.
Φόρο τιμῆς στὸ Παγκάρι,
ποῦ ἔπεσε γιὰ Λευτέρια.
- 43 Κάπου ἔδω, θεὶ νὰ περνώσω,
ἀδείγνια. τὴν περιγραφή.
Καὶ ἡ Σταυρομένη μας Πατρίδα,
εὐχόμεν νὰ γυτρωθῆ.
- 44 Στὰ κράσπεδα τοῦ Δικώμου.
Ἄνδρει ἀκόμα, τὸ μερίνη.
Ὅσοι, ἀς δώσουμε τὰ χέρια,
νὰ σωθεῖ ἡ Ρωμιοσύνη.
- 45 Κερίνω εὐχαβικά τὸ γόρι,
στῶν Ἀδανάτων, τὴν δὺση.
Ἄς μοιᾶσουμε ἀδείγνια,
γιὰ νὰ βροῦμε ἔγνερια.

Μόγην μου τὴν ἀγάπην,
στὴν Πατρίδα, καὶ τὸν λαὸ μας.

Παραγωγή Ν. Ζέριου.
Κάτω Δικωμο Κερύνειας.